

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα, 11 Ιανουαρίου 2010

Αντισυνταγματική κρίνεται σύμφωνα με την ΚΕΕΕ η Τροπολογία για την Φορολογία Μεταβίβασης Περιουσίας

Από τα πρώτα ζητήματα που διδάσκονται οι φοιτητές της δημοσιονομικής επιστήμης είναι η εξειδίκευση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής του κράτους δικαίου μέσω της αρχής της βεβαιότητας του φόρου και της αρχής της μη αναδρομικότητας του φόρου. Η τροπολογία που κατατέθηκε πρόσφατα στη Βουλή, χωρίς την τήρηση της κυβερνητικής δέσμευσης για προηγούμενη διαβούλευση, ελέγχεται για το εάν και κατά πόσο συμβαδίζει με αυτές τις αρχές.

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 78 του Συντάγματος επιβάλλει την ύπαρξη νόμου που να προσδιορίζει τόσο το υποκείμενο της φορολογίας, όσο και το αντικείμενο αυτής δηλαδή το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες, τις συναλλαγές και τις κατηγορίες αυτών. Ο προσδιορισμός αυτός πρέπει να είναι σαφής και να περιλαμβάνει επιπλέον και το φορολογικό συντελεστή και τυχόν απαλλαγές ή εξαιρέσεις. Ο δε χρόνος αναφοράς ενός φόρου δεν μπορεί να εκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος που προηγήθηκε από το οικονομικό έτος κατά το οποίο επιβλήθηκε. Με άλλα λόγια, ο πολίτης πρέπει να μπορεί να ξέρει τι θα πληρώσει ως φόρο (βεβαιότητα) και για ποια χρονική περίοδο (απαγόρευση αναδρομικότητας).

Αυτά τα δεδομένα αποτελούν τη βάση ενός φορολογικού συστήματος που τηρεί προϋποθέσεις ασφάλειας δικαίου για τους πολίτες. Εξετάζοντας την τροπολογία περί φορολόγησης δωρεών και γονικών παροχών ακινήτων, διαπιστώνει κανείς ότι ελλείπουν αυτές οι προϋποθέσεις.

Ειδικότερα, κατά την τροπολογία αυτή προβλέπεται ότι σε όσες μεταβιβάσεις περιουσίας (κινητής ή ακίνητης) λόγω δωρεάς ή γονικής παροχής λάβουν χώρα από τις 8/1/2010, η φορολόγηση θα είναι προσωρινή και ο οριστικός υπολογισμός φόρου θα γίνει μετά την 1/5/2010, με βάση τις διατάξεις που θα ισχύουν τότε, με διενέργεια νέας εκκαθάρισης.

Ο πρόδηλος μεταβατικός χαρακτήρας της ρύθμισης αυτής δικαιολογείται από την Κυβέρνηση ως επιλογή της για να προληφθεί η μεγάλη δραστηριότητα μεταβιβάσεων ακίνητης (κυρίως) περιουσίας μέσω δωρεών ή γονικών παροχών, κάτι που θα μείωνε τα δημόσια έσοδα από τη φορολόγηση αυτής της περιουσίας, όπως αυτή η φορολόγηση θα γίνει με βάση τις ενδείξεις (καθώς δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη νομοθετική πρόταση από την Κυβέρνηση) που υπάρχουν μέχρι σήμερα. Αυτή η

νομοθετική και πολιτική συμπεριφορά της φορολογικής αρχής είναι τελείως ξένη με το γράμμα και το πνεύμα των προαναφερθεισών συνταγματικών διατάξεων αλλά και υποτιμητική για τους πολίτες-φορολογουμένους.

Κατ' αρχήν η αιτιολόγηση της τροπολογίας ουσιαστικά ομολογεί ότι το ισχύον φορολογικό σύστημα δημιουργεί προϋποθέσεις φοροαποφυγής (η οποία αντιδιαστέλλεται προς την φοροδιαφυγή γιατί η τελευταία είναι παράνομη πράξη μη καταβολής οφειλομένου κατά νόμο φόρου ενώ η πρώτη είναι νόμιμη πράξη μεταβολής της φορολογικής βάσης και συνακόλουθης φορολογικής ελάφρυνσης). Σε μια τέτοια περίπτωση και δεδομένου τα δημόσια οικονομικά της χώρας πρέπει να στηριχθούν είναι θεμιτό και επιβεβλημένο να εξεταστεί η αλλαγή του συστήματος. Όμως η θεσμοθέτηση μεταβατικής ρύθμισης όπως η προτεινόμενη, πριν καν ακόμη προσδιοριστεί σε επίπεδο πρότασης (πολλώ δε μάλλον όταν το Σύνταγμα επιτάσσει να είναι σε επίπεδο ισχύουσας νομοθετικής ρύθμισης) ποιο θα είναι το νέο φορολογικό σύστημα, δείχνει ότι το Κράτος εκλαμβάνει όλους τους πολίτες ως παρανομούντες τη στιγμή που το μόνο που κάνουν είναι να αξιοποιούν τις ρυθμίσεις του ισχύοντος φορολογικού συστήματος περί δωρεών και γονικών παροχών. Μόνο έτσι μπορεί να ερμηνευθεί αυτή η φορολογική ρύθμιση προσωρινού χαρακτήρα.

Ως προς τη συνταγματικότητα της τροπολογίας, επισημαίνεται ότι τόσο στη θεωρία της δημοσιονομικής επιστήμης και του φορολογικού δικαίου, όσο και στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, είναι κυρίαρχη η άποψη ότι ο επιβαλλόμενος φόρος πρέπει να είναι σαφής και βέβαιος ως προς τα προαναφερθέντα στοιχεία του. Μάλιστα η αρχή της βεβαιότητας του φόρου προσδίδει μια ιδιαίτερη σταθερότητα, έναν αμετάβλητο και αμετάκλητο χαρακτήρα, στην πράξη προσδιορισμού του φόρου, η οποία δεν μπορεί ούτε να ανακληθεί από τη φορολογική αρχή (πλην ειδικών εξαιρέσεων) ούτε να είναι αντικείμενο ιεραρχικής προσφυγής από το φορολογούμενο ενώπιον του προϊστάμενου της φορολογικής αρχής Υπουργού Οικονομικών, παρά μόνο μπορεί να είναι αντικείμενο προσφυγής ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Αυτό το πλαίσιο δεν συνάδει σε καμία περίπτωση με τη επιλογή που γίνεται στην τροπολογία περί προσωρινής φορολόγησης μεταβιβάσεων περιουσίας, η οποία θα συμπληρωθεί όταν θα υπάρξει το νέο φορολογικό καθεστώς. Ουσιαστικά δηλαδή ο νομοθέτης δημιουργεί μια πρωτοφανή διαδικασία διοικητικής επανεξέτασης των μεταβιβάσεων περιουσίας, αναφερόμενος αόριστα στο μελλοντικό φορολογικό πλαίσιο, και έτσι παραβιάζει τόσο την συνταγματική υποχρέωση του να προσδιορίζει σαφώς τα στοιχεία (υποκείμενο, αντικείμενο, συντελεστή, κλπ.) που θα συνθέσουν το νέο φορολογικό πλαίσιο όσο και την απαγόρευση διοικητικής τροποποίησης της πράξης επιβολής ή προσδιορισμού φόρου.

Τυχόν αντεπιχείρημα ότι υπάρχει και σήμερα ακόμη νομοθετική πρόβλεψη έκδοσης συμπληρωματικού φύλλου ελέγχου, κάτι που σχετικοποιεί την αρχή της βεβαιότητας του φόρου, προφανώς δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Η προβλεπόμενη έκδοση συμπληρωματικού φύλλου ελέγχου προϋποθέτει τη προσκόμιση νέων στοιχείων που αφορούν ανακριβή στοιχεία στη φορολογική δήλωση και τυχόν παράνομη απόκρυψη εισοδήματος και περιουσίας. Η χρήση των ισχυουσών διατάξεων για τον περιορισμό

της φορολογικής βάσης, όπως γίνεται πάγια δεκτό από την δημοσιονομική επιστήμη και τη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας, σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογεί την έκδοση συμπληρωματικού φύλλου ελέγχου.

Τέλος, είναι προφανείς οι επιπτώσεις που θα υπάρξουν στην αγορά ακινήτων από τη ρύθμιση αυτή, καθώς θα περιοριστούν στο ελάχιστο οι όποιες μεταβιβάσεις, δεδομένης της ανασφάλειας που θα υπάρξει για το νέο φορολογικό πλαίσιο. Σε μια περίοδο όπου η συναλλαγή επί περιουσίας μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή φορολογικών εσόδων, υιοθετείται μια πολιτική που οδηγεί σε αποτροπή τέτοιων συναλλαγών, δημιουργώντας εύλογους και έντονους προβληματισμούς για τον προσανατολισμό της κυβερνητικής πολιτικής.